

Avis aux électeurs

NE PAS OUBLIER
DE SUIVRE LES INDICÉS
SUR LE LISTE DE VOTE

Ne pas se faire accompagner par un tiers
dans le bureau de vote. Le candidat doit être
le seul à voter et à déposer son bulletin.

Ne pas apporter dans le bureau de vote
ni de matériel ni de vêtements personnels.

PREFECTURE DU VAL DE MAINE

AVIS AUX ÉLECTEURS

Doivent être pris en compte les points suivants
pour garantir le bon déroulement des élections.

1. Le jour de l'élection, les électeurs doivent se présenter au bureau de vote à l'heure indiquée sur le bulletin de vote.
2. Les électeurs doivent être accompagnés par un tiers autorisé (le candidat ou un membre de sa famille) ou par un électeur inscrit sur la liste électorale.
3. Les électeurs doivent être accompagnés par un tiers autorisé (le candidat ou un membre de sa famille) ou par un électeur inscrit sur la liste électorale.
4. Les électeurs doivent être accompagnés par un tiers autorisé (le candidat ou un membre de sa famille) ou par un électeur inscrit sur la liste électorale.
5. Les électeurs doivent être accompagnés par un tiers autorisé (le candidat ou un membre de sa famille) ou par un électeur inscrit sur la liste électorale.
6. Les électeurs doivent être accompagnés par un tiers autorisé (le candidat ou un membre de sa famille) ou par un électeur inscrit sur la liste électorale.
7. Les électeurs doivent être accompagnés par un tiers autorisé (le candidat ou un membre de sa famille) ou par un électeur inscrit sur la liste électorale.
8. Les électeurs doivent être accompagnés par un tiers autorisé (le candidat ou un membre de sa famille) ou par un électeur inscrit sur la liste électorale.
9. Les électeurs doivent être accompagnés par un tiers autorisé (le candidat ou un membre de sa famille) ou par un électeur inscrit sur la liste électorale.
10. Les électeurs doivent être accompagnés par un tiers autorisé (le candidat ou un membre de sa famille) ou par un électeur inscrit sur la liste électorale.

VALIMISED: EUROOPA LUGU

Kümme hääletust, mis
muutsid maailma

NÄITUS

ET

Euroopa Parlament

VALIMISED: EUROOPA LUGU

Kümme hääletust, mis
muutsid maailma

NÄITUS

VALIMISED: Euroopa lugu

Kümme hääletust, mis muutsid maailma.

Näitus

Koostajad:

Martí Grau Segú, kuraator

Inês Nauwelaers, kuraatori abi

Debora Righetti, projektijuht

Täname:

Vladimir Čajkovac, Rocío del Casar Ximénez, Hans De Waegeneer, Christine Dupont, Óscar Fontao Regueira, Vasileios Galanacos, Yann Guillard, Clodagh Hourigan, Albrecht John, Philippe Le Guen, Nathalie Minten, Audrey Mottier, Elisabete Petim, Philippe Peyredieu du Charlat, Maria Teresa Polastro, Véronique Recher, Frédéric Tadino, Jean-Baptiste Teresa, Josette Torres, Tatjana Tumašik ja Viollet-le-Duci keskkool (Villiers-Saint-Frédéric, Prantsusmaa).

Euroopa Parlamendi projekt, läbiviijad Euroopa Ajaloo Maja (Jean Monnet' Maja teenistus) ja Parlamentarium.

Kaanefoto: 1984. aasta Euroopa Parlamendi valimised Prantsusmaal.

© Euroopa Liit

Sisukord

Taust	7
Sissejuhatus	8
<i>Demokraatia areng Euroopa ajaloos</i>	<i>8</i>
<i>Euroopa ühtsuse alusepanijad ja teekond Euroopa Parlamendi otsevalimiste poole</i>	<i>10</i>
Kümme hääletust, mis muutsid maailma	13
1979	
Kaks Euroopale oma näo andnud naist esimese otse valitud parlamendi eesotsas	14
1984	
Suuremate volitustega Euroopa Parlamendi teised valimised	16
1989	
Uued tuuled pärast külma sõja lõppu – pöördelise aasta valimised	18
1994	
Maastrichti lepingu uus Euroopa	20
1999	
Tere, euro!	22
2004	
Enneolematu laienemine – ühinenud Euroopa hääletab	24
2009	
Majanduskriisi varjus	26
2014	
Euroopa Komisjoni president saab ametisse uute reeglite järgi	28
2019	
Valijad on tagasi	30
2024	
Tänavused valimised – kas kursimuutus?	33

Taust

2024. aasta juunis kutsutakse kõigi Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud valimiskastide juurde, et oma esindajate poolt hääletada.

Euroopa Parlamendi valimised toimuvad kümnendat korda. Esimest korda valiti parlamenti otse 1979. aastal. Sellest on möödunud 45 aastat ja on sobilik aeg arutleda Euroopa riikideülese demokraatia arengu üle, alates osalusdemokraatia esimestest sammudest kuni tõelise Euroopa ühtsuse järkjärgulise ülesehitamiseni.

See ajareis ei anna mitte üksnes teadmisi ajaloost, vaid aitab ka valimisjaoskonnas otsust teha. Demokraatia ei ole enesestmõistetav, iga hääl loeb.

Sissejuhatus

Demokraatia areng Euroopa ajaloo

Demokraatia on Euroopas teinud läbi suure arengu. Ühed ütlevad, et demokraatia juured ulatuvad tagasi antiikaja Ateenasse. Teised leiavad, et tänapäevased vabadused on põhimõtteliselt antiikaja omadest erinevad, sest need kehtivad tervele ühiskonnale, mitte vaid ühele osale sellest. Antiikaja demokraatias peeti sobivaks, et hulk inimesi jäetakse õigustest ilma. Valgustusajastu edasipüüdlikumad ideed aga rõhutasid, et demokraatia peab olema kaasav.

See ilus mõte on paraku tihti jäänud teooriaks ega ole praktikasse rakendunud. Alates 18. sajandi teisest poolest on seostatud demokraatia edusamme ka teiste tähtsate liikumistega, mille eesmärk oli suurem võrdsus, näiteks orjanduse kaotamine ning kodanikuõiguste laiendamine naistele. 19. sajandil oli tärkava demokraatliku legitiimsuse kõrval autokraatia veel täies elujõus. Kuigi autokraatlike režiimide mitmepoolsed kokkulepped suutsid Euroopas rahu hoida mitmel korral, (Münster/Osnabrück 1648, Utrecht 1713 ja Viin 1815), tuli see lõppkokkuvõttes rahva arvelt, nende võitluse arvelt saada suuremaid kodanikuvabadusi. Selle tõestuseks on näiteks 1815. aasta Viini kongressile järgnenud repressioonid. 19. sajandi edenedes lõi rahvusvahelise õiguse kodifitseerimine ja laiemate stabiilsete rahvusvaheliste organisatsioonide loomine tingimused demokraatlike standardite levikuks. Mõned riigid olid neid oma piirides juba katsetama hakanud. Maailm oli valmis põhimõtteliseks muutuseks, mille tulemusel tõuseksid rahvusvahelistes süsteemides esikohale demokraatlikud väärtused. Kahjuks pidi aga Euroopa käima läbi veel ühest sõjast, esimesest maailmasõjast, enne kui enamik siinsetest riikidest demokraatia omaks võttis.

Üks asi on nüüdseks selgeks saanud – ühedki valimised ei ole täiesti demokraatlikud ilma üldise valimisõigusega. Euroopas toimusid esimesed üldised valimised 20. sajandi alguses, peamiselt Skandinaavias ja teistes Põhja-Euroopa riikides. Mujal Euroopas kulus paiguti naiste valimisõiguseni veel väga kaua aega. Šveitsis said naised valima minna alles 1970. aastatel, Hispaanias ja Türgis 1930. aastatel. Liberaalse demokraatia kõrgaeg oli aga ka aeg, mil seda kõige häälekamalt kahtluse alla seati – natsismis ja stalinismis ei olnud isikuvabadustele kohta. Seega on pikk tee demokraatlike valimiseni ka lugu sellest,

Soome naine häälatab 1907. aasta parlamendivalimistel.

© Üldkasutatav teos

kuidas hakkasid esile kerkima mõningad ühiskonna kõige olulisemad väärtused: naiste õigused, hääleõiguseta isikute õigused ja ülemaailmse rahu edendamine, seda eriti pärast teist maailmasõda ja paljuski tänu Euroopa ühtsuse alusepanijatele.

Euroopa ühtsuse alusepanijad ja teekond Euroopa Parlamendi otsevalimiste poole

Pärast teist maailmasõda tajuti Euroopas tugevalt, et üks peamisi rahu ja demokraatia murenemise põhjusi oli olnud võimetus sõdadevahelisel perioodil ühtsust luua. Kui 1950. aastal Schumani deklaratsioon koostati, leidis Jean Monnet viisi, kuidas ühendada rahu, demokraatia ja Euroopa ühtsus. Lisaks sellele ei pannud Monnet mitte ainult alust Euroopa masinavärgile, vaid töötas väsimatult ka Euroopa Parlamendi otsevalimiste nimel, et seeläbi järgnevate aastakümnete jooksul Euroopa institutsioone demokraatlikumaks muuta.

Eelkõige toimus see töö toonase nn Euroopa Ühendriikide tegevuskomitee kaudu. Sellest püüdlusest rahu poole sündis kogu maailma kõige lennukam demokraatiaprojekt – riikideülesed valimised Euroopas. 1979. aastast saadik ongi Euroopa Parlamendi demokraatlikud otsevalimised suunanud kogu meie maailmajao saatust ühtaegu nii kodanikuosaluse kui ka parlamendi volituste suurenemise kaudu.

Nagu mitmes muuski valdkonnas, töötasid ka ühtsele Euroopale parlamentaarse kuju andmise nimel Euroopa Liidu alusepanijad algusest peale koos. Varasemast Belgia peaministrilt Paul-Henri Spaakist, kes oli Monnet' lähedane kaastöötaja, sai 1952. aastal Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse ühisassamblee esimene president. Pärast teda astus 1954. aastal sellesse ametisse varasem Itaalia peaminister Alcide De Gasperi. Need kolm meest lootsid, et ühisassamblee moodustamine rõhutab Euroopa kujuneva institutsioonilise ülesehituse riigiülest olemust.

1958. aastal loodi veel kaks ühendust – Euroopa Majandusühendus ja Euroopa Aatomienergiaühendus. Kõigi kolme Euroopa ühenduse esindajad moodustasid nüüd koos Euroopa Parlamentaarse Assamblee ja selle presidendiks sai varasem Prantsusmaa peaminister ja välisminister Robert Schuman, mees, kes oli avalikult toetanud ja välja kuulutanud Monnet' Euroopa ühendamise kava.

Robert Schuman Euroopa Parlamentaarses Assamblees Schumani deklaratsiooni 10. aastapäeva tähistamisel. 10. mai 1960.

1984 European elections in Italy.
© European Union

Kümme hääletust, mis muutsid maailma

1979

Kaks Euroopale oma näo andnud naist esimese otse valitud parlamendi eesotsas

Tee esimeste Euroopa Parlamendi otsevalimisteni oli pikk. 1970. aastate keskpaigas tehti Euroopa ühtsuse poole suuri samme. Ühendusega liitusid esimesed uued liikmed, algas rahandusalane koostöö ja loodi Euroopa Nõukogu. Jean Monnet' jaoks, kes oli Euroopa ühendamise nimel juba palju ära teinud, olid Euroopa Parlamendi esimesed otsevalimised sobiv hetk, et panna oma tegevusele punkt ja jääda rahuliku südamega pensionile, teades, et uus põlvkond demokraatlikult valitud juhte jätkab ta tööd.

Euroopa Parlamendi esimestel otsevalimistel 1979. aasta juunis andsid üheksa riigi kodanikud oma hääle. Valimiskampania ajal hakkas ilmuma plakateid, telereklaame ja reklaamtooteid, milles rõhutati ühist otsuste vastuvõtmist. Valimas käis 62% hääleõiguslikest kodanikest.

Parlamendi uue koosseisu avaistungil oli juhtimine naiste käes. Istungit juhatas Louise Weiss, kes oli parlamendi vanim liige. Weiss oli Euroopa ühtsuse tuline eestkõneleja ning juba 1920. aastatest saadik naiste õiguste eest võitleja. Nüüd parlamendi ees sai tema karjäär väärilise lõppakordi. Weiss andis omakorda teatepulga edasi esimesele demokraatlikult valitud Euroopa Parlamendi uuele presidendile, kelleks oli Simone Veil, varasem Prantsusmaa minister, holokausti üleelanu ja naiste reproduktiivõiguste eest võitleja. Kui 1950. aastatel ehitasid Euroopa ühtsust silmapaistvad riigimehed, siis nüüd olid koondumas mõjukad naised.

Parlamendi ametiaja teisel poolel, alates 1982. aastast, oli president Piet Dankert Madalmaadest.

Louise Weiss õnnitleb äsja Euroopa Parlamendi presidendiks valitud Simone Veili. 17. juuli 1979.

© Euroopa Liit

1984

Suuremate volitustega Euroopa Parlamendi teised valimised

Kuigi Euroopa Parlamendil oli nüüd demokraatlik legitiimsus, olid parlamendi volitused ikkagi piiratud. Paljud ei olnud sellega rahul ja mitu sõnakamat parlamendiliiget püüdsid muutusi tagant kiirustada, kui ka mitte õiguslikult, siis vähemalt praktikas. Näiteks sai parlament oma eelarvevolituste laienedes aina rohkemaid poliitikavaldkondi mõjutama hakata. Nende muutuste poole püüdlejate seas oli ka Altiero Spinelli, kes oli olnud Euroopa ühtsuse pooldaja juba 1940. aastatest saadik.

Kui Spinelli 1941. aastal väikesel Ventotene saarel vangis oli, koostas ta koos mõnede oma fašismivastaste kaaslastega föderaalset Euroopa manifesti. Euroopas tärisesid relvad ja oli ilmselge, et teise maailmasõja lõppedes ei ole varasema maailmakorralduse juurde enam võimalik tagasi pöörduda.

Palju aastaid hiljem sai Spinellist Euroopa Komisjoni volinik ja 1979. aastal kandideeris ta Euroopa Parlamenti. Nn Krokodilli klubi, mis sai oma nime klubi kogunemispaiigaks olnud restorani järgi, koondas sarnaselt meelestatud parlamendiliikmeid. Spinelli oli selle eestvedaja ja just tema esitas parlamendile Euroopa Liidu lepingu ettepaneku. See oli föderalistlikult meelestatud tekst ja parlament võttis selle vastu 1984. aasta veebruaris. Panused eelseisvatel valimistel aina tõusid.

1984. aasta Euroopa Parlamendi valimistel osales uue liikmesriigina ka Kreeka. Hääletamas käis 59% hääleõiguslikest kodanikest ja Euroopa Parlamendi presidendiks valiti Pierre Pflimlin Prantsusmaalt. Ta oli esimene endine liikmesriigi peaminister, kes parlamendi presidendiks sai. Alates 1987. aastast oli president Charles Henry Plumb Ühendkuningriigist. Kuna Hispaania ja Portugal ühinesid parlamendi ametiaja keskel, toimusid nende jaoks 1987. aastal lisavalimised. Euroopa Liidu lepingu ettepanekut liikmesriigid lõpuks siiski heaks ei kiitnud. Küll aga sillutas see tekst teed tulevastele murrangulistele muutustele, nagu ühtse Euroopa akti vastuvõtmine ja lõppkokkuvõttes Euroopa Liidu loomine.

Altiero Spinelli.

© Euroopa Liidu ajalooarhiiv

1989

Uued tuuled pärast külma sõja lõppu – pöördelise aasta valimised

1989. aasta valimised toimusid lähiajaloo ühel pöördelisemal aastal. Pärast nelja kümnendit külma sõda, mis lõhestas maailma ida-lääne teljel, hakkas seni Nõukogude Liidu poolt juhitud idablokk lagunema ning Kesk- ja Ida-Euroopa võtsid kiiresti suuna mitmeparteilise demokraatia poole.

1985. aastal oli Euroopa Komisjoni juhiks saanud varasem Prantsusmaa minister Jacques Delors, kes oli ühenduses alustanud enneolematuid muutusi. Delors oli saavutanud selle, et liikmesriigid võtsid vastu ühtse Euroopa akti, mis põhines osaliselt Spinelli Euroopa Liidu lepingu ettepanekul. See oli otsustav samm sellise Euroopa Liidu suunas, mille pädevus laieneb paljudele poliitikavaldkondadele.

Kolmandad Euroopa Parlamendi valimised toimusid seega uue poliitilise ühenduse ootuses, millel oleksid volitused maailmaareenil välissuhete alal tegutseda täieõigusliku osapoolena ja mis oleks sisemiselt ühtne. Seekord oli valimisaktiivsus ligikaudu 58% ja läbirääkimised Euroopa Liidu lepingu üle alles ees.

1989. aastal valitud Euroopa Parlamendi uus koosseis nimetas parlamendi presidendiks hispaanlase Enrique Baróni. Parlamendi ametiaja teiseks pooleks valiti presidendiks sakslane Egon Klepsch. Oma sellel ametiajal oli parlament tunnistajaks ajaloolistele muutustele, nagu Berliini müüri langemine, Saksamaa taasühinemine ja tugev rahaline toetus demokraatlikule pöördele Kesk- ja Ida-Euroopa riikides. Parlament avaldas otsustavat mõju sellele, et Euroopa Liidu lepingu ehk Maastrichti lepingu koostamisel pandaks rohkem rõhku integratsioonile. Sündinud oli uus Euroopa!

ELEZIONI EUROPEE 18 GIUGNO 1989

IL PARLAMENTO EUROPEO LA NOSTRA VOCE IN EUROPA

PARLAMENTO EUROPEO Ufficio d'informazione per l'Italia - Via IV Novembre, 149 - 00187 ROMA - Tel. 6790507-6790502

STAMPATO IN ITALIA

1989. aasta Euroopa Parlamendi valimiste plakat Itaalias.

© Euroopa Parlament

1994

Maastrichti lepingu uus Euroopa

Umbes aasta pärast Maastrichti lepingu jõustumist, millega loodi Euroopa Liit, läksid eurooplased jälle valima. Volituste uue jaotusega suurenes Euroopa Parlamendi roll oluliselt. Nüüd oli parlament koos Euroopa Liidu nõukoguga kaasseadusandja. Kogu Euroopa ülesehituse seisukohast tähtsad uued suured ettevõtmised, sealhulgas tulevane laienemine itta ja lõunasse ning ühisraha, otsustati nüüd demokraatlikult parlamendis, samuti oli parlamendi vastutusel kogu tegevuse üle avaliku kontrolli tegemine.

Meeleolu järgmistel valimistel oli vastavuses eelolevate suurte otsustega, näiteks kui palju veel laieneda, ja vajadusega hajutada kodanike kahtlusi, näiteks kas ühisraha on ikka kasulik või mitte. Tarvis oli algatada ja tugevdada uusi poliitikasuundi, näiteks taristu rajamist, mida rahastatakse piirkondliku poliitika alusel ja mis on Euroopa ühendatuse seisukohast ülioluline.

Valimas käis 57% hääleõiguslikest kodanikest. 1994. aastal valiti parlamendi presidendiks sakslane Klaus Hänsch. Parlamendi ametiaja teisel poolel, alates 1997. aastast, oli president hispaanlane José María Gil-Robles. 1. jaanuaril 1995 liitusid ELiga Austria, Rootsi ja Soome ning liit laienes 12-lt liikmelt 15-le. Neis riikides toimusid 1995. ja 1996. aastal oma esindajate valimised Euroopa Parlamenti. Uued liikmesriigid tõid liitu kaasa tugeva neutraalsuse traditsiooni ning kõrged sotsiaalsed ja keskkonnastandardid. Samuti vaatas maailm Euroopat nüüd uue pilguga – Vanas Maailmas oli vallandunud värske optimismipuhang. Euroopa mudel tundus olevat hoopis teovõimelisem kui külma sõja aegsed ida- ja lääneblokk.

Euroopa Parlamendi valimised Brüsselis 12. juunil 1994.

© Euroopa Liit

1999

Tere, euro!

Ühisraha euro kasutuselevõtuga muutus ELi ühtsus rahatähtede ja müntide näol käegakatsutavaks. Ka liidu järgmine laienemine kogus hoogu. See oli senistest suurim – 1998. aastal alanud liitumisläbirääkimisi peeti 12 kandidaatriigiga. Kui toimusid 20. sajandi viimased Euroopa Parlamendi valimised, oli maailm poliitilisel teelahkmel. Valimiste tulemustest sõltus Euroopa Liidu pikaajaline kurss.

Kuigi pärast ligi pool sajandit kestnud Euroopa integratsiooni ja kümme aastat pärast külma sõja lõppu tundus rahu Euroopas olevat kindlustatud, oli Kosovo sõda, nagu ka teised Jugoslaavia sõjad, valus meeldetuletus selle kohta, kui habras see on. Tundus, et jõulisem ühine välispoliitika võiks olla lahendus, kuidas Euroopas stabiilsust suurendada. Parlamendi järgmisel ametiajal allkirjastati Nice'i leping (2001) ning muudeti Maastrichti (1992) ja Rooma lepingut (1957). See pidi liitu ette valmistama suureks laienemiseks.

1999. aasta Euroopa Parlamendi valimistel käis valimas 58% hääleõiguslikest kodanikest. Parlamendi ametiaja esimeseks pooleks valiti parlamendi presidendiks Prantsusmaa poliitik Nicole Fontaine, teisel poolel, alates 2002. aastast, oli president Iirimaa poliitik Pat Cox.

See parlamendi koosseis oli tunnistajaks euro sularaha käibeletulekule 1. jaanuaril 2002 ning Euroopa konvendi moodustamisele ELi põhiseaduse eelnõu koostamiseks. Samuti muutus sel perioodil suuresti Euroopa Liidu roll maailmaareenil. 11. septembri 2001. aasta rünnakud New Yorgis ja Washingtonis muutsid terrorismi vastase võitluse tähtsamaks kui kunagi varem. USA sissetung Iraaki lõhestas liidu kaheks riikide leeriks, kellest ühed toetasid USA-d ja teised olid sissetungi suhtes kriitilised. Selle järgi hakati riike lausa nn Vanaks ja Uueks Euroopaks lahterdama.

Euroopa Parlamendi 1999. aasta juuni valimiste reklaam.

© Euroopa Liit

2004

Enneolematu laienemine – ühinenud Euroopa hääletab

Iraagi sõja tõttu kaheks lõhenenud Euroopa tuli uuesti kokku liita ja ELi seni suurim laienemine oli sündmus, mis selleks suurepäraselt sobis. Euroopa oli üle poole sajandi olnud vägivaldselt idaks ja lääneks poolitatud. Nüüd, 2004. aastal võis ta jälle ühineda. ELiga liitus kümme uut riiki, kaheksa Kesk- ja Ida-Euroopast (Tšehhi, Eesti, Läti, Leedu, Ungari, Poola, Slovakkia ja Sloveenia) ning kaks Lõuna-Euroopast (Küpros ja Malta). Ka uute liikmesriikide kodanikud osalesid tol aastal Euroopa Parlamendi valimistel. Veel kaks riiki, Bulgaaria ja Rumeenia, ühinesid ELiga 2007. aastal.

2004. aasta Euroopa Parlamendi valimistel käis hääletamas umbes 46% kodanikest. Parlamendi presidendid olid selle ametiaja esimesel ja teisel poolel vastavalt hispaanlane Josep Borrell ja sakslane Hans-Gert Pöttering. Euroopa Liitu pooldavale õhkkonnale vaatamata ei kestnud vaimustus kaua ja silmapiirile hakkasid kogunema mustad pilved. 2005. aastal hääletasid Prantsusmaa ja Madalmaade kodanikud maha Euroopa Liidu põhiseaduse, mis oleks võinud viia ELi sammu võrra lähemale föderaalsele Euroopale. Mõnedes riikides tõstis pead n-ö laienemistüdimus ja küsimus, kas pingutus uue liiduga kohanemiseks oli seda väärt.

Siiski ei olnud edusammud uue Euroopa kujundamisel asjata. Põhiseaduslepe tagasilükkamisele järgnes järelemõtlemise periood. Mis saab edasi? Berliini deklaratsioon, mille allkirjastas ka parlamendi president Pöttering, jättis järgmiste Euroopa Parlamendi valimiste ajaks jõusse palju põhiseaduslepe sätteid, mis lisati tulevasse Lissaboni lepingusse (algse nimetusega reformileping).

Litumispäev: uute lippude saabumine. Brüssel, 1. mai 2004.

© Euroopa Liit

2009

Majanduskriisi varjus

Selleks ajaks, kui Lissaboni leping 1. detsembril 2009. aastal jõustus, olid toimunud juba järgmised Euroopa Parlamendi valimised ja ühtlasi oli maailma majandus langenud ränka kriisi, millel olid rasked finantsilised, sotsiaalsed ja poliitilised tagajärjed. Valijate hääli mõjutas nüüd hirm ja selle hajutamisest sai rahva poliitiliste esindajate üks tähtsamaid ülesandeid.

Kuid kõige halva juures oli ka midagi head. Ameerika Ühendriikide presidendiks valiti 2008. aastal Barack Obama ja see töötas Atlandi-ülestele suhetele uut hingamist. Tööstustoodangu keskkonnahoidlikumaks muutmisest oli saanud alatine kõneaine.

2009. aasta Euroopa Parlamendi valimistel käis valimas 43% hääleõiguslikest kodanikest. Parlamendi presidendiks valiti Poola varasem peaminister Jerzy Buzek, kes oli sellel ametikohal esimene Kesk- või Ida-Euroopast pärit poliitik. 2012. aastal võttis temalt ameti üle sakslane Martin Schulz.

Kreekat ähvardanud maksejõuetus 2010. aastal tõukas Euroopa võlakriisi, lirimaa finantskriisile järgnes paljude liikmesriikide majanduses pikemaajaline kitsikus ja negatiivsed majandusnäitajad muutusid normiks. See parlamendikoosseis oli tunnistajaks ka ärevatele sündmustele liidu piiride lähedal: araabia kevad, mis algas 2010. aastal, lahvas laiemalt 2011. aastal, kui algas ka sõda Süürias. 2013. aastal algasid Kiievis Euromaidani meeleavaldused, 2014. aastal annekteeris Venemaa Krimmi ja alustas Donbassis sõda.

JCDecaux

Quelle agriculture pour notre alimentation ?

Votre vote, utilisez-le lors des élections
du Parlement européen le **7 juin**.

www.elections2009.eu

2014

Euroopa Komisjoni president saab ametisse uute reeglite järgi

2014. aasta valimistel võeti kasutusele esikandidaatide süsteem. Süsteem seisneb selles, et iga Euroopa tasandi erakond nimetab enne Euroopa Parlamendi valimisi oma esikandidaadi ja nii saavad valijad Euroopa täidesaatva institutsiooni juhi valimist oma häälega otseselt mõjutada. Pärast valimisi esitab enim hääli saanud erakond oma kandidaadi Euroopa Komisjoni juhi kohale, kes valitakse parlamendis seejärel häälteenamusega komisjoni presidendiks. Seda on laialdaselt peetud viisiks, kuidas Euroopa Parlamendi valimisi n-ö euroopalikumaks muuta.

Lissaboni lepinguga anti Euroopa Parlamendile suurem roll Euroopa Komisjoni presidendi nimetamisel. Nii valiti Euroopa Komisjoni presidendiks Jean-Claude Juncker. 2014. aastal käis Euroopa Parlamenti valimas umbes 43% kodanikest. Parlamendi presidendiks valiti tagasi Martin Schulz, kes oli president juba eelmise koosseisu ajal 2012. aastast. Ta oli esimene tagasi valitud Euroopa Parlamendi president. 2017. aastal valiti presidendiks Antonio Tajani.

Oma järgmisel ametiajal tuli parlamendil toime tulla kiirelt muutuvate olukordadega nii Euroopas kui ka mujal maailmas. 2016. aasta suvel otsustasid britid üllatuslikult, et Ühendkuningriik peab Euroopa Liidust lahkuma. Mõnedele liikmesriikidele tuli teha hoiatus, et nad ei langeks nn mitteliberaalsesse demokraatiasse. Donald Trumpi valimine USA presidendiks 2016. aastal külvas ELi ja USA suhetesse pingeid.

**EUROVISION
DEBATE**

#TellEUROPE

2014. aasta Euroopa Komisjoni presidendikandidaatide debatt.

© Euroopa Liit

2019

Valijad on tagasi

2019. aastal oli valimisaktiivsus 51%. Euroopa Parlamendi valimiste algusest saadik 1979. aastal oli see esimene kord, kui valimisaktiivsus suurenes. Need olid ka kõigi aegade suurimad riikideülesed valimised. Parlamendi presidendiks valiti David Sassoli. Talle järgnes sellel ametikohal alates 2022. aastast Roberta Metsola, kes on parlamendi ajaloo noorim president.

Enamik Euroopa tasandi erakondi esitas 2019. aastal taas oma esikandidaadi Euroopa Komisjoni presidendi kohale. Hiljem esitas Euroopa Nõukogu aga omalt poolt Euroopa Parlamendile komisjoni presidendi kandidaadiks Ursula von der Leyeni, kes ei olnud esikandidaat. Oma kontrollivolituste raames valis Euroopa Parlament Euroopa Komisjoni presidendiks Ursula von der Leyeni.

Arvestades, et üle maailma võib täheldada märke kiirest keskkonnaseisundi halvenemisest, tõusid 2019. aasta valimistel esile kliimakaitse teemad. Parlamendi järgneval ametiajal sai teoks ka Ühendkuningriigi lahkumine EList. 2020. aastal puhkes COVID-19 pandeemia. 2021. aastal otsustasid Euroopa institutsioonid kokku kutsuda Euroopa tuleviku konverentsi, et teha edasisi plaane. 2022. aastal alustas Venemaa Ukraina vastu täiemahulist sõda.

2019. aasta Euroopa Parlamendi valimised; tulemuste ootamine valimisõhtul.

© Euroopa Liit

2024

Tänavused valimised – kas kursimuutus?

Nagu sellest ülevaatest kõigi 1979. aastast saadik toimunud Euroopa Parlamendi valimiste kohta ilmneb, on neid igal korral saatnud oma aja põletavamad teemad.

Valimiste ajalugu on osa üle-euroopalise liidu kujunemisloost ja visandab pildi eri hetkedel ühiskonnas tähelepanu pälvinud ja vastuolulistest sõlmküsimumustest.

Mis teemad kerkivad pinnale tänavustel valimistel? See on ka teie otsustada.

An aerial, high-angle photograph of a massive, diverse crowd of people walking on a light-colored paved surface. The crowd is dense and fills most of the frame, with individuals of various ages, ethnicities, and clothing styles. The perspective is from directly above, looking down on the group. The lighting is bright, casting soft shadows on the ground.

together.eu

**TOGETHER FOR
DEMOCRACY**